

e-mail: b.malyniak@tneu.edu.ua

**Малиняк Б.С., к.е.н., доцент кафедри фінансів
ім. С.І. Юрія ТНЕУ**

**ПУБЛІЧНЕ ЗВІТУВАННЯ ПРО ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ ВІДСТОРОНЕННЯ
ГРОМАДЯНИНА ВІД ВЛАДИ**

**Малыняк Б.С., к.э.н., доцент кафедры финансов
им. С.И. Юрия ТНЭУ**

**ПУБЛИЧНАЯ ОТЧЕТНОСТЬ ОБ ИСПОЛНЕНИИ БЮДЖЕТА
КАК ИНСТРУМЕНТ ПРЕОДОЛЕНИЯ ОТСТРАНЕНИЯ
ГРАЖДАНИНА ОТ ВЛАСТИ**

**Malyniak B.S., Ph.D., Associate Professor of Department
of Finance named after S.I. Yuriy, TNEU**

**PUBLIC REPORTING ON BUDGET EXECUTION
AS AN INSTRUMENT OF OVERCOMING THE REMOVAL
THE CITIZEN FROM THE AUTHORITY**

Важливі рішення у фінансовій сфері, що приймаються органами місцевого самоврядування, залишаються без належної уваги з боку громадськості. З одного боку, це створює можливості для фінансових зловживань чиновників, а з іншого – формує у суспільства почуття відстороненості від необхідності фінансування суспільних послуг та знижує поінформованість про можливість безоплатного одержання благ, профінансованих за рахунок бюджету.

В умовах децентралізації влади та розширення ресурсів місцевих бюджетів важливе значення має забезпечення підконтрольності бюджетного процесу громаді. Необхідною умовою цього є забезпечення прозорості формування та витрачання коштів місцевих бюджетів. Варто зазначити, що загалом є розуміння цього як в суспільстві, так і в окремих представників органів влади. Забезпечення належної прозорості бюджетного процесу дає змогу громаді здійснювати контроль за управлінням бюджетними ресурсами, а владним органам це дає змогу інформувати суспільство про проведену роботу за рахунок бюджетних коштів. Загалом сприяє підвищенню рівня довіри до органів влади, що є дуже важливою для успішного проведення реформ.

В Тернопільській області використовують унікальний для України досвід публічного звітування головних розпорядників коштів обласного бюджету. Ініційований громадськими організаціями Порядок публічного звітування головних розпорядників коштів обласного бюджету Тернопільської області (далі – Порядок), був ухвалений обласною радою 10.02.2015. Порядок ухвалено з метою:

- належного інформування жителів області про використання коштів обласного бюджету;
- забезпечення прозорості бюджетного процесу на місцевому рівні;
- посилення відповідальності головних розпорядників коштів перед громадськістю області за результат використання ресурсів бюджету;
- підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Відповідно до Порядку кожен головний розпорядник коштів зобов'язаний за 5 днів до публічного звітування оприлюднювати на своєму сайті та сайті ОДА звіт про використані кошти, виконану роботу, а також реєстр укладених договорів на сайті обласної ради. Таке звітування проходить щоквартально, а в його процесі мають право брати участь усі зацікавлені особи – вони можуть ставити запитання, висловлювати свою думку тощо.

Для кожного головного розпорядника коштів обласного бюджету Порядком передбачено розгорнутий набір показників, які можна детально аналізувати. Наявність розгорнутої інформації не лише про видатки, а й про виконану роботу дає змогу оцінювати ефективність видатків. Окремо передбачено вимоги щодо надання повної інформації щодо фінансування регіональних програм із зазначенням показників виконання програм.

Публічний характер представлення звіту головним розпорядником коштів у присутності депутатів і усіх зацікавлених осіб сприяє формуванню майданчика для цивілізованого дискутування на тему використання бюджетних коштів. При цьому зростає поінформованість депутатів про видатки бюджету та про можливості вплинути на цей процес. Загалом це створює сприятливе середовище для ґрунтовного інформування представників регіональних ЗМІ про результати управління місцевими фінансами.

Таким чином, запровадження практики публічного звітування про виконання бюджету призвело до низки позитивних наслідків у бюджетному процесі:

- започатковано публічні дискусії стосовно доцільності та ефективності бюджетних видатків;

- учасники публічних звітувань мають змогу одержувати альтернативну інформацію, зокрема від представників неурядових аналітичних структур

- забезпечено оприлюднення переважної частини інформації, передбаченою в Порядку;

- розширюється коло осіб, долучених до звітування про виконання бюджету;

- відбувається обмін інформацією між представниками влади і громадянами про власне бачення проблем використання коштів.

Втім, попри певні позитивні наслідки, які відбуваються після запровадження Порядку, можна спостерігати також низку проблем, які перешкоджають повноцінній реалізації потенціалу цього документа. Насамперед варто звернути увагу на недосконалий спосіб оприлюднення графіка публічних звітувань та порушення графіку публічного звітувань. Це негативно позначається на відвідуваності таких заходів, передусім, журналістами та громадськістю. Не сприяє розвитку практики публічного звітування також дуже складний пошук інформації на сайтах, а також той факт, що не всі головні розпорядники коштів оприлюднюють інформацію, а оприлюднювана інформація не завжди є повною.

Окремо варто звернути увагу на нерозвиненості практики системного аналітичного опрацювання інформації, що оприлюднюється. Інституційна слабкість неурядових експертних і аналітичних організацій стоїть на заваді об'єктивному опрацюванню наявної інформації учасниками публічних звітувань. Це значно ускладнює роботу журналістів, оскільки оприлюднювана інформація є специфічною та нерідко потребує спеціальних знань і вмінь для її осмислення. Відтак, журналісти неохоче беруться за підготовку матеріалів щодо використання коштів бюджету, внаслідок чого важливі проблеми не висвітлюються в засобах масової інформації.